

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Allocutiones Sacræ, Svper Evangelia Dominicarvm totius anni

Jahoda, Johann

Pragæ, [ca. 1659]

Dominica V. post Pascha. Oratio ars cytharizandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51496)

DOMINICA V. POST PASCHA.

Oratio ars citharizandi.

Petite & accipietis. Ioann: 16.

Act. 20. 35.

Eterna licet veritatis propositio sit; *beatius esse magis dare, quam accipere*: hodie tamen, si hominum attendamus affectus, plerosque ad accipiendum magis, quam ad dandum, pronos deprehendemus. Nunc citra injuriam occini potest illud M. Valerij:

Martial. l. 5. epig. 19.

Qui crepet aureolos forsitan unus erit;

imò fortè nec unus erit. Mendicorum interim plena omnia, quaqua versum incedas, ubique petitores. In urbe, extra urbem, in plateis, in compitis, in trivijs occurrunt, pro foribus templorum agminatim confident, in domorum intima sese penetrant, nil auditur frequentius, quam; *dato nobis*. Porro si ullibi, hi vel maximè fecunda sunt ingenia; miri excogitantur modi & artes quidpiam impetrandi: hic libellum supplicem meris verborum & phrasium pigmentis coloratum porrigit; hic versus, ille flosculos offert, natalitium iste præsentat vinculum, theses alius, vel icona dedicat, dicendo singuli tacite: *do, ut des*, quem contractum innominatum appellant Jurisperiti. Nescio tamen ullane ad impetrandum ars validior sit, arte musica & cantu.

l. 5. ff. de prescript. verb.

Macrob. l. 2. de somn. Scipion.

Cantus enim teste Macrobio, *clémentiam fovadet*, cantu capitur omne, quod vivit. Magnum illum credentium Patrem Abrahamum scribit Gre-

gorius Nyssenus tabernaculum sub quercu idcirco fixisse, quòd mirè teneatur ea, quæ ex ramis edebatur, dulcissimum vocalium svavitate, in quibus *avium cantatricum erant officina*. Deum ipsum Musicâ in tantum capi credebant veteres, ut dicerent Mundum non aliter ab eo conditum, quam ope Musices, quorum opinioni favere aliquomodo videtur Prophetarum alpha Ilias, cum

alicubi de Deo sic loquitur: *qui profert numerosè*, hoc est ad numeros, *seculum*.

Judæus verò Sapiens * sive fabulosè sive allegoricè docet, Deum posteaquam

Vniversum complèssset, quendam è Prophetis rogasse, num quid etiamnum desideraret sive in terra & aqua, sive in aère aut cœlo? Prophetamque respondisse; perfecta equidem & plena videri omnia, unum tamen se requirere laudatorem horum sermonem.

Quòd responsum Creatori ita placuit, ut non multò post producerit genus quoddam canorum & Musicum ex una divinarum potentiarum virgine memoria, quam Mnemosynem vocant. Genus hoc canorum dixerim ego esse Orationem Justitiae, quæ, divini Sipientis iudicio, vim habet etiam nubes penetrandi: nam sicut *qui bene cantat, bis orat*; ita vice versa qui bene orat, coram Deo bis cantat, estque hic cantus illi adeo gratus & acceptus, ut eo satiarum non possit, cupiatque sine intermissio-

Nyssen. O. rat. 3. de Resurrect.

Isa. 40.

* Philo l. de plantat. Noè.

Eccli 31.

sio-

Luc. 18. 1. sione in auribus suis sonare, siquidem ait: oportet semper orare & nunquam desistere. Nunc tamen vel maxime tempus orandi opportunum adest, nunc Threiciâ opus citharâ fidibusq; canoris, quando feriæ ejusmodi aguntur, in quibus petendi ultrò copia datur: *petite & accipietis.*

I. Orâti necessariæ bonæ fides. Ante omnia cantaturo fidi:ini providendâ sunt bonæ fides. Si enim vel fissæ hiantesque fuerint, vel ollarem aliquem & obtusum reddiderint sonum, præter stupidos Corydones & Moplos vix quemquam ad saltum provocabunt. Quisquis Oratione sua Orpheum vult imitari, & non tantum mollissimum Dei cor; sed durissima etiam marmora, cautesque Marpesias emollire, *fides*, vel, ut in singulari melius loquar, *fidem bonam* habeat est necesse. Ita svadet ipse Dei Filius cum dicit: *habete fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicumq; dixerit huic monti; tollere & mittere in mare, & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit, quia, quodcumq; dixerit, fiat, fiet ei.* Ita S. Jacobus: *si quis vestrum indiget sapientia (idem est de rebus alijs,) postulet eam à Deo, qui dat omnibus affluenter: postulet autem in fide nihil hæsitans.* Per fidem hic S. Cyrillus intelligit fiduciam, qualem in paralytico requirebat Dominus, cui dicebat: *confide filii; remittuntur tibi peccata.* Et in hæmorrhoisia: *confide filia, fides tua te salvam fecit.* Hæc si rumpitur, si deficit, oratio perit, ait Augustinus, nullumq; aut valde obtusum, & divinis auribus ingratum, habet sonum; nam & hic locum habet illud: *sine fide impossibile est placere Deo;*

& mensura credendi est mensura impetrandi; quanto plus in orante fiducia, tanto plus efficaciam. Svaviter profecto cecinit Centurio, dum pro sanitate pueri deprecans, non Christi præsentiam, ut Regulus, (a) non manûs impositionem, ut Jairus (b) non fimbriæ contactum, ut hæmorrhoisia (c) exigebat; sed fiducia ingenti: *Domine, inquit, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Qui cantus ita Dominum cepit, ut admirans ad circumstantes diceret: *amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israël; tam bonum fiduciam nunquam hæcenus audivi. Vade ergo bone vir, & sicut credidisti, fiat tibi; quidquid volueris, impetrabis.*

Fides Orphei habuit S. Gregorius Thaumaturgus, dum & ipse montes saltare fecit: ædificaturus enim Ecclesiam in loco apto, ubi eum angustior rem, quàm res exigebat, deprehendisset, eò quòd ex una parte rupe maris, ex alia monte proximo coarctaretur, noctu eò venit, genibusque humi positus Dominum promissionis suæ admonuit, ut montem longius juxta fidem petentis ageret. Et ecce manè reverlus invenit montem tantum spatij reliquisse structoribus Ecclesiæ, quantum opus habuerant. Simile quid de nonnullis Christianis refert Paulus Venetus, qui à Califfa Tartarorum Tyranno minis fatigati, ut juxta Evangelium suum montes de loco in locum transferrent, tridui inducias patrandò prodigio poposcerunt; quibus in continua fideique plena oratione transactis, unus omnium nomine ad hoc deputatus,

a Joann. 4.
b Matt. 9.
c ibid.

a. 1126.

O.

Re.

de

tus, in frequentissima hostium corona, monti, tolleret sese, imperavit; & ecce mora nulla obsequens mons non tam ambulare, quàm ad omnium stuporem vilis est subsultare.

U. Biderman. acroam. lib. 2. ac. 2.

Zach. Lipellos 1. l. 11.

II.
Orantis fides sint ex grano sinapis.

Ansbertam quandam pudicitiae fideique conjugalis miraculum obstupuit haecenus posteritas, quae ut dilectissimum conjugem suum Bertulphum Turcica, adeoque crudelissima, eriperet captivitate, virilem induta sexum & animum per mille rerum discrimina, solis (quas dexterrimè pectere noverat) freta fidibus in ipsam barbari Heri sese penetravit aulam, & flecili alioqui nescium pectus cantu suo tam feliciter ad clementiam inflexit, ut carum pignus, quod malè apud ipsum oppignorum habebat, sibi reddi impetraverit. Ansbertae fides habuit S. Eparchius Abbas, qui Burdegalae carceris locum forte transiens, cum inde miserandos clamores, gemitus & ejulatus exaudiret, protinus ad ipsa ostia curvatis poplitibus elevatam in Deum mentem orando sonare fecit, custode id observante, rei que exitum suspensis animis praestolante; & ecce sponte sua fores commoveri, strepere cardines, resiliere seræ, vectes dirumpi, refringi pessuli, carcer totus patefcere, vincitque omnes, quæ data porta foras ruere, cursuque pleno ad Ecclesiam properare, ubi actis Deo gratijs, Magistratu prodigium venerante, plenam noxarum suarum indulgentiam sunt consecuti.

Quæret hic nonnemo: quali nam è materia tam prodigiosa fides constare debeant? num è pretioso aliquo Indi-

co ligno? num ebore, vel osse ut lyra Mercuriana? num pyro aut aliqua arbore nostrate? Nulla harum omnino, verum minutissimo sinapis grano. Ad mentem divini Magistri respondeo, docentis: *si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic tollere, &c.* Sed quis unquam sinapis vidit aut fabricavit fides? quis tam in minutis peritus Myrmecides aut Callicrates inveniatur, ut hoc inauditi artificij genus ausit attentare? Difficultatem complanant SS. Patres probatique Interpretes, quorum è sententia fides instar grani sinapis hic non vocatur fides aliqua exigua; sed fervens & acris. Chrysostomus: *sinapis, inquit, meminit Christus, cujus maxima est virtus. Nam cum minima sit, magnitudine virtutis vehementior est ceteris omnibus.* Evthymius: *si habueritis fidem adeo acrem & vehementem ac ferventem sicut granum sinapis.* Hieronymus: *magna est fides, qua grano sinapis comparatur. Minuta ac frigida, Bernardo teste, caelum non penetrat, in ascensu languescit & deficit, quia non habet vigorem.*

Et jam sonoris instructi fidibus, easdem pertentemus est necesse. Solemne enim & hoc fidei cinibus, ut cantaturi chordas concordent, attrahant, retrahant, digitis, pectine percurrant, pererrent, & quod vocamus, *præambulum* faciant, num redè consonent, an discrepent, num ad æquales attemperatae tonos, an secus: alioqui nisi id agant, periculum est, ne catorum potiùs ejulatum quàm Orphoi imitentur melodiam. Idem prorsus oraturo faciendum incumbit. Debet enim & ipse ante

Mat. 17. 19.

Bern. ser. 4. de Quadr.

III.
Debent concordari.

ante orationem chordas concordare, id est suos affectus & cogitationes componere; (nam & hæc quædam chordæ sunt, ut communis loquendi modus testatur, quo de homine perturbatorum affectuum solemus dicere: *habet turbatas chordas.*) Ita præcipit ac monet

Eccli. 18. 29

Sapiens: *fili, inquit, ante orationem prepara animam tuam, & noli esse quasi homo tentans Deum; super quo Chryso- stomus: scriptum est, ante orationem prepara animam tuam. Quid est, ante orationem prepara te ipsum, nisi expoliatus cogitatione prava, sic accedas ad Dominicam orationem? & vide, quis rogas, quid rogas, quem rogas. Quis? homo; quid? indulgentiam; quem? Deum.*

Hoc modo preparabat sese Divus Bernardus, qui ad templum orandi gratiâ progrediens, omnes temporales curas ac cogitationes pone ostium sponebat, cum dicto: *expectate hic tantisper, usquedum ab oratione redux vos reassumam.* O si seriò omnes cogitarem nos coram Deo canere, quàm consona, quàm temperata, quàm sçavis esset nostra orationis harmonia! Quis enim cantorum coram summo Principe cantaturus non quàm instructissimas habere satagat fides? quemadmodum si actio comica instruitur, cui inter millia spectatorum interest & Princeps, quilibet Actorum ut tali sese probet spectatori, eum pene unum observat. Scenâ verò peractâ nemo facilè interrogat: quid plausus retulimus à tali Sutore? quid de nobis vicinus judicij tulit pistor? num ille vel ille faber annuit? num Corydon aut Menalcas largiter eachinnatus est?

Drexel.
Rhet. cæ-
lest. l. 1. c. 7.
§. 4.

sed omnes illud unum quærunt: quomodo placuerint Principi, num actionem & actores collaudaverit, num re-creatus sit? At verò plurimi inter orandum non tam ad Deum, quàm ad nescio quas vilissimas personas & objecta attendunt: *multi*, ut ait Chryso- stomus, *ad formas mulierum aspiciendas, ad adolescentulorum pulchritudinem curiosius ientendam in Ecclesiam veniunt.* Multi labia instar plectri celerrimè movent, sed mente nimium evagando, chordas pessimè tangunt, ut (liceat humanè loqui) Deo & Angelis auscultantibus capilli assurgant. Pro Dæmone melior esse Musica non potest. Mythes alicubi locorum fuit, qui domi suæ epulas celebraturus coquo pretiosiores pisces non sine anxia solitudine præceteris dapibus commendârat, singulari industriâ coquendos. Interim ad rem divinam faciendam abit, totus mente vagus, totus curis illis distractus, ne forte coquus pipere aut sale nimio, aut forsân nimis exiguo pisces condiret, ne aut nimis diu admoverentur igni, aut æquo subtraherentur citiùs, ne jure nimium largo aut non grato perfunderentur: atque idcirco Missam deproperare, præcipitare verba, gesticulationem veriùs, quàm sacrificantem agere. Ergo adest fuliginosus ab Orco coquinæ Magister, & cacabum ab igne raptum unâ cum piscibus ad aram statuens: "ô coce, inquit, non Presbyter, en pisces, en salem, en piper, condi ut liber. Sicque irrita hominis usque adeo dissona modulandi ratione evanuit. Nec aliter in Inferno quàm dissonè canitur, ubi *sempiternus horror inhabitat.* Et si hæc po-

Chryso-
stom. 24. in
Matth.

Ioã. Major
in spec.

Drex. sup.
s. 6. §. 2.

potestas Cacodæmoni sapius concederetur, quoribus ille huic in templo ad speciem oranti adduceret pellicem, alteri cantharum apponeret, huic luforias obijceret chartas, alij numariam, arcam expromeret; isti bombardas, caballos, venaticos canes coram statueret.

Sed illud in super indecentius, quod non confusis tantum, sed & ruptis, & in varios nodos colligatis canatur chordis, unde non potest non Avernalis oriri sonus. Hoc defectu notantur, qui inter precandū orationis filum & chordam abrumpendo in Ecclesia cum vicinis confabulantur, & quod Magnus Basilius queritur *videntes & dextras inter se jungentes domum orationis domum loquacitatis faciunt, negligentes ac nihili pendentes Psalmum, qui testatur ac dicit, quod in templo ejus (scilicet Dei) omnes dicent gloriam: tu verò, quisquis ejusmodi es, non solum ipse non dicis; sed etiam alteri convertendo te ad illum impedimento es.* Execrandus iste orandi modus hac tempestate, heu! nimisquam invaluit, & maxime inter Nobiliores ac literatos, qui ad templum vel idcirco videntur convenire, ut liberius confabulentur. Merito proinde Calvinista quidam Catholicam forte ingressus Basilicam super hoc scandalizatus uni alicui objecit: "vos Catholici aut stulti estis, aut maximi nequam. Vel enim creditis Deum in vestro altaris Sacramento realiter esse presentem; vel non creditis. Si non creditis, utique stulti estis, quod illud cultu latriæ adoretis. Si creditis, maximi nequam sitis oportet, ut qui coram Deo tam irreverenter vos geritis. Dilemma utrinque convincens, nec

facile solubile. Quotquot ferit, ipsi viderint, qualiter ad illud respondeant. Ingentis certè in Deum contemptus est indicium ceptum cum illo sermonem abrumpere, & ad alium converti. *Quis est homo, inquit Augustinus, cum quo si amicus ejus coeperit colloqui, & viderit eum averti a se, & aliud loqui ad alium, qui hoc ferat?* Et Cardinalis Bellarminus: "quis nostratium Dominorum ferret famulos suos secum loquentes continuo neglecto ad fabulandum cum conservis averti? Turcis in presentia sui Imperatoris vel verbum alteri in aure infusurrare, imò vel oculis annuere, capitale est. Multos sola Regij vultus Majestas tantum non exanimavit. Sic Regina Saba videns omnem Sapientiam Salomonis, & cibos mensæ ejus, & ordines ministrantium; non habebat ultra spiritum. (a) Sic Regina Esther, posteaquam stetit contra Regem Assverum, (ubi ille residebat super solium Regni sui, indutus vestibus Regis, auroque fulgens, & preciosis lapidibus, eratque terribilis aspectu,) corruit, & in pallorem colore mutata, lassum super ancillulam reclinavit caput. (b) Et nobis pro minimo erit in presentia Dei in cachinnos effundi? S. Chrysostomus pro suo zelo ejusmodi irreverentiam fulminibus dignam judicat: *non miraris, inquit, quomodo undiq, fulmina non deferuntur? quomodo cuncta funditus non evertuntur?* Sed ea nihilominus est DEI bonitas, ut citius una bona oratione ad clementiam, quam centum malis flectatur in furorem. Arsisset jam pridem Mundus, nisi tot pene haberet Davides, quot devotos Deo servos & Religiosos. *Multis enim Sanctis datum est, attestante Chry-*

Aug. t. 2.
in Psal. 8.

Bellarmino,
de Ascensione meæ,
Cuspin. l. de orig. Turc.

† Vide de hoc plura apud Henr. Engelgr. p. 2. Domin. 9 Pent. §. 2. a 3. Reg. 16.

b Esth. 15.

Chrysostomus.
hom. 24. in Matth.

Chrysoft. 1. Homo, nō solam gentes ac civitates, veram
 2. de orādo etiam orbem universum deprecationis pre-
 Deo. sidio servare. Quid enim illi aliud in
 templis diu noctūq; psallentes faciunt,
 quā orationibus suis veluti totidem
 citharis iram Dei placant, & leniunt?
 Rho var. qualiter unus aliquis ē Capuccinorum
 virt. hist. l. familia Virum Nobilem Romæ leniit.
 s. c. 1. S. 6. Grave hic vulnus à sicario in genu ac-
 ceperat, atq; ut erat iræ ac doloris im-
 potens, cūm diro cruciatu artus con-
 vellerentur, vindictam spirans & incla-
 mans, nullamq; saniora suggerentium,
 vocē ad aures admittens, geminæ mor-
 tis in limine periclitabatur. Despera-
 ta propemodum erat, nō minū animi,
 quā corporis curatio, cum ex animo-
 rum Medicis unus, ē Capuccinorum, ut
 dixi familia, acciri Symphonicos, qui-
 bus æger delectabatur, jubet, ac modis
 lenissimis canere. Itaq; illapsa furentis
 in animū modorum svavitare, iræ atq;
 furori modus paulatim fieri cœpit, de-
 tumuitq; animus, factumq; Musicæ pre-
 tium, ut exinde monitores audiret, atq;
 ad omnem Christianæ adversus inimi-
 cum charitatis significationem nullo
 negotio traduceretur.

Læditur in dies gravissimè peccatis
 hominum Deus, quæ etiam in cœlū (uti
 veteres credebant) volata volant, vindi-
 ctam inclamantia! sed quamprimum
 ea comitantur cithara, quæ sunt, ut ait
 Joannes, orationes Sanctorum, ira Dei pro-
 tinus detumescit, ascendit deprecatio, &
 descendit miseratio. Et sicut unicus An-
 geli per chōrdas ductus Franciscum ex-
 tra se rapuit: sic unicum fervens suspi-
 rium una devotè orantis, ut Musicæ lo-
 quat, tremula Deum ita rapit, & capit, ut

sui quodammodo faciat oblivisci. Quid
 enim aliud innuunt verba illa dicta
 Moyfi: *dimitte me, ut conteram populum
 istum.* Quis eum strinxit? quis tenuit?
 quis ligavit? utiq; oratio, & quidem so-
 nantissima: *aut dimitte eis hanc noxam.*
aut si non facis, dele me de libro tuo, quem
scripsisti. Sic & David unicam duntaxat
 fecit tremulam, dum occinuit: *peccavi*
Domino: & ecce statim placatū habuit
 Deum: Nec mirum, quod etiam nū au-
 diat *vir secundum cor Dei*, quando totus
 factus est chorda divinis laudibus psal-
 lendis. Inprimis tota illius caro Deum
 sonabat. *Caro mea exultavit in Deum vi-
 vi.* (a) Ossa lyricum canebant carmen: *a*
omnia ossa mea dicent; Domine quis similis
tibi? (b) de oculis sic ait: *Oculi mei sem-*
per ad Dominum. (c) De auribus: *incli-*
nabo in parabolam aurem meam. (d) De
 labijs & lingua: *exultabunt labia mea,*
cūm cantavero tibi: sed & lingua mea to-
ta die meditabitur justitiam tuam. (e) De
 faucibus: *quā dulcia faucibus meis elo-*
quia tua. (f) De corde: *confitebor tibi Do-*
mine in toto corde meo. (g) De manibus:
elevatio manuum mearum sacrificium,
 five cantus vespertinus. (h) De pedi-
 bus: *converte pedes meos in testimonia tua.*
 (i) Et nos AA. boni citharadi erimus,
 si linguam & cor nostrum coram Deo
 ita pullaverimus, ut hoc ab illa non
 discordet. *Quid enim prodest stre-*
pitus labiorum, ait S. Isidorus, *ubi cor est*
mutum? sicut enim vox sine modulatione
est quasi vox porcorum, sic oratio sine deva-
tione est quasi mugitus boum. Imò
Non vox, sed vorum; non Musica cor-
dula, sed cor;
Non clamor sed amor clamat in aure Dei.

Deut. 9. 14.
 Exod. 32.
 2. Reg. 12. 13
 a Psal. 83. 3.
 b 34. 10.
 c 24. 15.
 d 48. 5.
 e 70. 23.
 f 118. 11.
 g 9. 2.
 h 140. 2.
 i 118. 59.
 Isidorus. de
 sum. bono ho.
 3. cap. 8.

DOMI